

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ-100.
ճԱՆԱՀՈՒՄԻՑ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ
15-16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ, 2015

ՑԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ, ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
2015

NATIONAL ACADEMY SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF ARMENIA
YEREVAN STATE UNIVERSITY

**ARMENIAN GENOCIDE-100.
FROM RECOGNITION TO
REPARATION**

**INTERNATIONAL CONFERENCE
15-16 OCTOBER, 2015**

ABSTRACTS

YEREVAN
“GITUTYUN” PUBLISHING HOUSE OF THE NAS RA
2015

**“THE ARMENIAN GENOCIDE IN LITERATURE, THE
SECOND GENERATION RESPONDS”
(THE THESIS OF THE PROPOSED REPORT)**

The Armenian Genocide continues to cast its shadow and influence the lives of the generations of Diasporan Armenians born to the survivors of that colossal Catastrophe. This paper proposes to show the impact as reflected in the artistic literature produced by the second generation, the

children of the survivors of the Armenian Genocide. In my research and investigation of the topic, I have relied on the artistic literature, Diasporan-Armenian literature, because I believe that, as Melvin Vincent puts it, "Fiction and drama make possible an imaginative penetration into human character and social events. When presented with consummate literary skill, this offers a more precise and deeper insight into both human character and events and their significance."²⁸⁹

Based on that premise, this paper will demonstrate that, regardless of how the Children of the Armenian Genocide survivors perceived and treated the parents' traumatic past, regardless of how the survivors themselves dealt with that past—whether they kept silent and did not share their harrowing ordeal, or they incessantly talked about it—the psychological effects of that trauma did impress upon the family atmosphere, and familial relationship. The Children of the survivors of the Armenian Genocide were affected.

Of course, it is important to note that this is not a phenomenon unique to Armenians. Jewish Holocaust scholars, such as Alan Berger, Helen Epstein, and Eva Hoffman among others, who are themselves children of Holocaust survivors, have extensively written about it. Psychoanalysts such as F. Kellermann,²⁹⁰ have explored the methods of transmission of the traumatic effects onto the offspring of the survivors. Recent research is engaged to show the effects on and responses of the generation born to the survivors of the Cambodian Genocide.²⁹¹

I will show in my presentation how this psychological state created by the transmitted memory of the traumatic past has surfaced in the literature of second-generation Diasporan Armenian writers reflecting a variety of reactions toward/against the parent, such as resentment, aversion, alienation, awe, distancing, and overdependence, as well as the painful search for an identity out of a chaotic world of responses to the

²⁸⁹ Melvin J. Vincent as quoted by Bernard Cohen in *Sociocultural Changes in American Jewish Life as Reflected in Selected Jewish Literature* (Rutherford, NJ: Fairleigh Dickinson University Press, 1972), p. 32.

²⁹⁰ Natan P. F. Kellermann, "Transmission of Holocaust Trauma" (n.d.), <http://yadvashem.org.il/yv/en/education/languages/dutch/pdf/kellermann.pdf>.

²⁹¹ See, Tom Fauthrop and Helen Jarvis, *Getting Away with Genocide? Elusive Justice and the Khmer Rouge Tribunal*.

past in the context of relationship with the mainstream society and the dominating culture. The latter, too, can cover a vast scope, spanning from total immersion/assimilation and loss of the mother tongue, or *linguicide*²⁹² which according to Israel Charny is a degree of genocide, to literary activism for the Cause.

The second-generation Diasporan Armenian survivors are in constant search for an identity that combines in peaceful coexistence the Armenian element and that of the mainstream society. In the case of some, the Armenian component remains dormant and neglected at least in appearance; in others it is gradually pulled out of a nebulous memory-hole to become an important dimension in their self-identity; in still others, the transmitted memory of images of suffering and death never loosens its grip and imposes upon their everyday life. This state of mind among the second generation, coupled with the vague image of a lost homeland, kindles a sense of deprivation and is fueled by perpetrator's denial of the crime and distortion of history.

Building on Ervin Staub's concept of the process of the healing denied to Armenians, and that is because of the Turkish callous denial of the Crime,²⁹³ my presentation will submit: historians are pushed to reiterate their irrefutable findings and probe deeper to discover new facts. Artists, writers, and poets use the medium best available to them to confront the Genocide in art, and prove in the way they know best, that what happened in 1915 could not be less than genocide. The second-generation Armenian artistic expressions are inherent carriers of that state of mind and that mission. Their literature echoes the nation's collective psyche shaped by the violence, the pain of dispersion, the effects of self-accusation, the struggle to cope with a dual identity or a search for

²⁹² *Linguicide* is a word coined by Israel Charny that applies here to the situation of the Armenian language after its nourishing soil was cleared of its speakers. Charny introduced the concept of linguicide as a form of cultural genocide within his expanded typology of genocide. See "Israel Charny's Worksheet for Describing and Categorizing a Genocidal Event," in *Genocide Prevention Now* 12 (November 2012), <http://www.genocidepreventionnow.org/Home/GPNISSUES/Issue12Winter2012.aspx>.

²⁹³ Ervin Staub, "Healing and Reconciliation," in *Looking Backward, Moving Forward: Confronting the Armenian Genocide*, ed. Richard G. Hovannisian (New Brunswick, NJ: Transaction, 2003).

identity, the struggle to cast off the shadow of the past, and the effects of the past and present stance of the perpetrators and world bystanders.

ՌՈՒԲԻՆԱ ՄԻՆԱՍԵԱՆ ՓԻՐՈՒՄԵԱՆ (ԱՄՆ)

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵԶ ԵՐԿՐՈՐԴ ՍԵՐԴԻ ԱՐՉԱԳԱՆՔՆԵՐ

Հայոց Ցեղասպանութեան ազդեցութիւնը շարունակում է: Աղէտը վերապրած ծնողներից սերածափիւրքահայ սերունդները ժառանգել են Աղէտի սարսափելի յիշողութիւնները անկախ նրանից թէ նրանք ինչպէս են ընկալել ծնողի աղիտալի անցեալը, անկախ նրանից թէ իրենք վերապրող ծնողները ինչպէս են վարուել իրենց այդ անցեալի հետ—արդէ՞օք զաւակներից գաղտնի են պահել իրենց սարսափելի անցեալը, թէ՞ պատմել են ու անդադար խօսել այդ մասին: Բոլոր պարագաներում, ծնողի ողբերգական անցեալը իր հոգեբանական ազդեցութիւնն է թողել ընտանիքի մթնոլորտի եւ ընտանեկան յարաբերութիւնների վրայ: Ցեղասպանութեան ազդեցութիւնը ծնողից զաւակներին է փոխանցուել: Սա ի հարկէ հային իրայատուկ երեւոք չէ: Հրեայ գիտնականները, ինչպէս օրինակ Ալան Բըրգըրը, Հելեն Էփստայնը եւ Էւա Հօֆմանը լայնօրէն անդրադարձել են այդ մասին. իսկ հրեայ հոգեվերլուծաբանները, ինչպէս Ֆ. Քելլըրմանը, ուսումնասիրել են աղէտի ազդեցութեան փոխանցման եղանակները:

Զեկոյց ցոյց պիտի տայ, թէ այդ ազդեցութիւնը ինչպէս է դրսեւորում երկրորդ սերնդի գեղարուեատական գրականութեան մէջ՝ ծնողի հանդեպ տարաբնոյթ վերաբերունքների, տրամադրութիւնների ու հակազդեցութիւնների տեսքով: Դրանք կարող են լինել՝ տիհաճութեան զգացում, օտարում, վախ, յարգանք, ատելութիւն, չափազանց կախեալութիւն եւ այլն: Սփիտքահայ երկրորդ սերնդի գրականութիւնը նաեւ հայելին է այդ սերնդի ինքնութեան փնտուութիւն, ուժացման սպառնացող վտանգին դիմակայելու փորձի: Տագնապը որ Սփիտքինն է՝ նրան սպառնացող ձուլումի ու մայրենի լեզուի կորստի—կամ՝ Իզրաել

Զարնիի առաջադրած բառով, ցեղասպանութեան մէկ աստիճանի linguicide-ի—վտանգին ենթակայ: Այս բոլորին միանում է կորցրած հայրենիքի աղօս կերպարանքը, որ զրկուածութեան զգացում է առաջացնում եւ որ ոճրագործի ուրացման եւ պատմութեան խեղաթիրման հետեւանքովաւելի է սրում: Յենուելով Ծրուին Սթաուֆի այն յղացքի վրայ, թէ այսպիսի իրողութեան լոյսի տակ ապաքինման գործընթացը մերժուած է հայերին, առաջադրում եմ՝ պատմաբանները կը մղուեն կրկնելու ու կրկնելու իրենց փաստարկութիւններն ու աւելի խորը պեղելով նորանոր փաստեր բացայացնելու համար: Արուեստագէտները կը շարունակեն օգտագործել իրենց տիրապետած գեղարուեստական արտայայտութեան միջոցը առճակատելու ցեղասպանութեանը ու փաստելու աշխարհին, թէ այն ինչ որ պատահեց 1915-ին ցեղասպանութիւն էր ոչ պակաս: Երկրորդ սերնդի գրականութիւնը անտարակոյս արտայայտիչն է այդ մտայնութեան, այդ առաքելութեան: Այդ գրականութիւնը արձագանքն է ազգի հաւաքական հոգեբանութեան, որ ձեւալորուած է բրոտութեան, սփռուածութեան ցախ, ինքնամբաստանութեան, ինքնութեան երկուութեան, կամ ինքնութեան փնտոսութի, անցեալի սեւ ստուերի խափանման ճիգի եւ ոճրագործերի ու անտարբեր աշխարհի անցեալ ու ներկայ կեցուածքի ազդեցութիւնների դաշտում:

РУБИНА ПИРУМЯН (США)

ГЕНОЦИД АРМЯН В ЛИТЕРАТУРЕ: ОТГОЛОСКИ ВТОРОГО ПОКОЛЕНИЯ

Влияние Геноцида армян сказывается до сих пор. Потомки армян, переживших эту страшную трагедию, унаследовали также горькие воспоминания, независимости от собственного восприятия прошлого своими родителями. В любом случае, трагическое прошлое родителей накладывает свой психологический отпечаток на атмосферу семьи и ее членов. Влияние Геноцида передалось потомкам от родителей, что несомненно хорошо знакомое армянам явление. Ученые еврейского происхождения, такие как Аллан Бергер, Хелен

Эпштайн и Ева Хоффман уделили существенное внимание этому вопросу. В то же время, еврейские психоаналитики, в частности, Ф. Келлерманн изучил средства передачи влияния трагедии.

Мой доклад имеет целью рассмотрение возможности проявления этого влияния в художественной литературе второго поколения. Оно может проявляться по отношению к родителям в виде специфического отношения или настроения. Иной раз такие проявления могут иметь оттенок негативного ощущения, страха, ненависти, или же чрезмерной привязанности и уважения. Литература второго поколения армян диаспоры также отображает специфику идентичности этой генерации. Паника и ужас перед лицом потери родного языка, или же по выражению Исаэла Чарни, ступенью ниже Геноцида является *linguicide*, всегда играли важную роль в самосознании. К этому всему можно добавить расплывчатое представление о потерянной родине, которое должно было привить чувство пустоты, и которое усиливается вместе с продолжающейся фальсификацией истории.

Востоковеды продолжат использовать свой набор художественных выражений с целью противостоять Геноциду, дабы донести до мира о случившейся в 1915 г. трагедии.